

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง “ผลของการทำวิจัยในชั้นเรียนที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของครูระดับประถมศึกษา มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อ (1) ศึกษากระบวนการและผลลัพธ์ของการทำวิจัยในชั้นเรียนที่มีต่อการพัฒนาครูประถมศึกษา (2) เปรียบเทียบสภาพการจัดการเรียนการสอนภายในห้องเรียนของครูนักวิจัยและครูที่ไม่ใช่ครูนักวิจัย (3) ศึกษาปัจจัยที่สนับสนุนและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูประถมศึกษา และ (4) วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของครูหลังจากทำวิจัยในชั้นเรียน และอธิบายสาเหตุของการเปลี่ยนแปลง ซึ่งสามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ศึกษาครูนักวิจัยระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จำนวน 4 กรณีศึกษา ที่ได้มาจาก 2 โรงเรียนๆ ละ 2 กรณีศึกษา คือ กรณีศึกษาที่ 1 ครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานสอนในโรงเรียนที่ 1 และเป็นผู้มีประสบการณ์ในการทำวิจัยในชั้นเรียน มีผลงานวิจัยในชั้นเรียนอย่างเป็นรูปธรรม และมีความต้องการที่จะทำวิจัยในชั้นเรียนอย่างต่อเนื่อง กรณีศึกษาที่ 2 ครูนักวิจัยที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่ 2 และเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำวิจัยในชั้นเรียนอย่างเป็นรูปธรรมอย่างน้อย 5 และทำวิจัยอย่างต่อเนื่อง จนได้รับการพิจารณาให้เป็นครูต้นแบบ กรณีศึกษาที่ 3 ครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่ 1 และเป็นผู้ที่มีความสนใจในการทำวิจัยในชั้นเรียน แต่ยังไม่มีความสนใจในชั้นเรียน และกรณีศึกษาที่ 4 ครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่ 2 และเป็นผู้ที่มีความสนใจในการทำวิจัยในชั้นเรียน แต่ยังไม่มีความสนใจในชั้นเรียน โดยทั้ง 4 กรณีศึกษา อยู่ในบริบทของการทำวิจัยในชั้นเรียนที่คล้ายคลึงกัน การเก็บข้อมูลในภาคสนามใช้เวลาประมาณ 3 เดือน คือ ตั้งแต่ 17 ธันวาคม 2544 – 7 มีนาคม 2545 โดยมีวิธีการในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ การศึกษาภูมิหลังของกรณีศึกษา การสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก และการวิเคราะห์เอกสารของกรณีศึกษา โดยมีแหล่งข้อมูล คือ เอกสารในการปฏิบัติงาน ผลงานทางวิชาการ นักเรียน ผู้บริหาร เพื่อนครู และผู้ปกครองนักเรียน

ประเด็นในการเก็บรวบรวมข้อมูลครอบคลุมประเด็นดังต่อไปนี้

1. กระบวนการและผลลัพธ์ของการทำวิจัยในชั้นเรียนที่มีต่อการพัฒนาครู
2. ผลของการทำวิจัยในชั้นเรียนที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของครู
3. สภาพการจัดการเรียนการสอนของครูนักวิจัย และครูที่ไม่ใช่ครูนักวิจัย
4. ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่สนับสนุนต่อการทำวิจัยในชั้นเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แนวทางการสังเกตในโรงเรียน แนวทางการสังเกตกรณีศึกษา แนวทางการสังเกตนักเรียน แนวทางการสัมภาษณ์กรณีศึกษา นักเรียน ผู้บริหาร เพื่อนครู และผู้ปกครองนักเรียน แบบวิเคราะห์เอกสาร และอุปกรณ์อำนวยความสะดวก คือ เทปบันทึกเสียง กล้องถ่ายรูป โดยมีผู้วิจัยเป็นเครื่องมือที่สำคัญของการวิจัยในครั้งนี้

การตรวจสอบข้อมูล

1. การใช้วิธีตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล
3. การตรวจสอบสามเส้าด้านเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การตรวจสอบความเป็นไปได้ และความตรงของข้อมูล ได้มีหลักฐานถูกต้อง ชัดเจน เพียงพอหรือไม่ สมควรมีหลักฐานเพิ่มเติมอีกหรือไม่

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เนื้อหาข้อมูลที่ได้จากเอกสาร การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสร้างข้อสรุปสำหรับข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลในสนาม ทั้งวิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย การวิเคราะห์โดยการจำแนกชนิดของข้อมูล และการวิเคราะห์โดยการเปรียบเทียบข้อมูล

สรุปผลการวิจัย

การนำเสนอผลการวิจัย ผู้วิจัยนำเสนอตามลำดับ ดังนี้

1. กระบวนการและผลลัพธ์ ของการทำวิจัยในชั้นเรียน ที่มีต่อการพัฒนาครู
2. ผลของการทำวิจัยในชั้นเรียนที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของครู
3. เปรียบเทียบสภาพการจัดการเรียนการสอน ภายในห้องเรียนของครูนักวิจัย และ ครูที่ไม่ใช่ครูนักวิจัย
4. ปัจจัยที่สนับสนุน และปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการทำวิจัยในชั้นเรียน

1. กระบวนการและผลลัพธ์ของการทำวิจัยในชั้นเรียนที่มีต่อการพัฒนาครู

กระบวนการพัฒนาตนเองสู่การเป็นครูนักวิจัยของกรณีศึกษา แบ่งได้เป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ระยะของการพัฒนาจากการพัฒนาความรู้ความสามารถของตนเอง และพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เป็นระบบ ระยะที่ 2 ระยะของการศึกษา และเริ่มต้นทำวิจัยในชั้นเรียน และ ระยะที่ 3 ระยะของการพัฒนาสู่การเป็นครูนักวิจัยที่นำเอา การทำวิจัยในชั้นเรียนมาบูรณาการกับการปฏิบัติหน้าที่ได้เป็นอย่างดี จนสามารถนำข้อมูลมาใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้นักเรียน

กระบวนการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูนักวิจัย มี 7 ขั้นตอน ดังนี้

1. การกำหนดปัญหาวิจัย

ปัญหาในการทำวิจัยในชั้นเรียน เป็นปัญหาที่เกิดขึ้น จากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ภายในห้องเรียน ซึ่งครูจะได้ปัญหามาจาก การวิเคราะห์ผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภายในห้องเรียน จากการสื่อสารระหว่างครูและนักเรียน และการวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล

2. การวิเคราะห์ปัญหา

ภายในห้องเรียนของครูที่รับผิดชอบดูแลนักเรียนเป็นจำนวนมากย่อมมีปัญหาที่ครูจะต้อง แก้ไขหลายปัญหา แต่ครูจะนำปัญหาเหล่านี้มาวิเคราะห์เพื่อดูว่าปัญหาสาเหตุใดที่ครูสามารถดำเนินการแก้ไขได้ ซึ่งครูจะลงมือทำทันที

3. การออกแบบการวิจัย

ในการแก้ไขปัญหาด้านพฤติกรรมของนักเรียน ครูจะใช้การวิจัยเชิงทดลอง เพื่อเป็นวิธีการ ที่สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของนักเรียนที่เป็นปัญหาได้ ส่วนการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการเรียนการสอน ครูจะทำการคิดค้น และสร้างนวัตกรรม คือ วิธีสอนขึ้นมาใช้เพื่อแก้ปัญหา

4. การดำเนินการวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหภายในห้องเรียน

การแก้ไขปัญหภายในห้องเรียน ครูนักวิจัยจะดำเนินการแก้ไขปัญหไปพร้อมกับการจัด การเรียนการสอนตามปกติ โดยมีกลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนในชั้นเรียนที่ครูนักวิจัยเป็นผู้สอน และใช้เครื่องมือในการวิจัย คือ ครูนักวิจัย

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ครูนักวิจัยจะใช้วิธีการที่หลากหลาย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นความจริงมากที่สุด โดยใช้การ สังเกต การสัมภาษณ์ นักเรียน เพื่อนนักเรียน ผู้ปกครองนักเรียน และ เพื่อนครู การให้นักเรียนเขียนรายงาน ข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง และการตรวจผลงานนักเรียน

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

ครูนักวิจัยจะใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นเชิงคุณภาพ ซึ่งเป็นการสร้างข้อสรุป จากสิ่งที่ครูได้ พบเห็น และได้ยินได้ฟัง

7. การสรุปผลและเขียนรายงานการวิจัย

ครูนักวิจัยใช้การเขียนแบบบรรยาย เพื่อเล่าถึงพัฒนาการของนักเรียน และพฤติกรรมที่ เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นของนักเรียน

จากการทำงานวิจัยในชั้นเรียน ทำให้ครูนักวิจัยเห็นความสำคัญของผู้ที่เกี่ยวข้องกับครูนักวิจัย จึงนำ ผลงานวิจัยมาใช้ให้เป็นประโยชน์ คือ

1. การพัฒนานักเรียน โดยการใช้วิธีการที่ครูได้จากการทำวิจัย มาใช้คงสภาพพฤติกรรมให้นักเรียน ยังคงแสดงพฤติกรรมที่ดี ในระหว่างที่ยังเรียนอยู่กับครูนักวิจัย
2. การพัฒนาการสอนของครูเองอยู่เสมอ
3. เผยแพร่ให้แก่เพื่อนร่วมงานและสังคมครู ในการนำผลงานวิจัยของครูนักวิจัยประยุกต์ใช้ให้เกิด ประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนของตนเอง

ผลลัพธ์ของการทำวิจัยในชั้นเรียน คือ การทำวิจัยในชั้นเรียนช่วยให้ครูได้พัฒนาระบวนการคิดหาเหตุผล และที่มาของปัญหาต่างๆ อันเกิดขึ้นในการจัดการเรียนการสอน ช่วยให้ครูมีความเข้าใจนักเรียน เข้าใจพฤติกรรมของนักเรียน ทำให้ครูมีความสนิทสนมกับนักเรียนมากขึ้น สามารถให้คำแนะนำและส่งเสริมให้นักเรียนสามารถแสดงศักยภาพของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตรงตามความต้องการ และความถนัดของนักเรียน

2. ผลของการทำวิจัยในชั้นเรียนที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของครู

เมื่อครุณักวิจัยได้ลงมือทำวิจัยในชั้นเรียนอย่างต่อเนื่อง ทำให้เห็นผลลัพธ์อันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน และการพัฒนานักเรียน จึงทำให้ครุณักวิจัย เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเอง ทั้งพฤติกรรมในด้านการจัดการเรียนการสอน และพฤติกรรมด้านการพัฒนาตนเองของครู ซึ่งพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปของครุณักวิจัย มีลักษณะดังนี้

2.1 พฤติกรรมด้านการจัดการเรียนการสอน

1. ครุณักวิจัยมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการวางแผนการสอน และเตรียมการสอนอย่างเป็นระบบ โดยมีการพัฒนาแผนการสอนให้สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง และมีความเหมาะสมกับศักยภาพของนักเรียน

2. การจัดการเรียนการสอน ครูเปลี่ยนบทบาทของครูผู้สอนมาเป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) โดยจัดการเรียนรู้แบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นักเรียนเป็นผู้เรียนรู้ และสร้างองค์ความรู้ใหม่ด้วยตนเอง โดยมุ่งเน้นให้นักเรียนเกิดการรับรู้ สร้างความรู้ และใช้ความรู้

3. ครูมีการพัฒนานวัตกรรม และสื่อการเรียนการสอนอยู่ตลอดเวลา เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนสามารถแสดงศักยภาพของตนเองออกมาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. ครูมีการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง ด้วยวิธีการที่หลากหลาย และมีการวัดและประเมินผลทั้งในช่วงของการวัดเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน (Formative evaluation) และ วัดและประเมินผลรวมเพื่อตัดสินผลการเรียนรู้ของนักเรียน (Summative evaluation)

2.2 พฤติกรรมด้านการพัฒนาตนเองของครู

1. ครูมีการพัฒนาตนเองด้านวิชาการอย่างสม่ำเสมอ เพื่อฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ และการสังเคราะห์ การศึกษาหาความรู้ใหม่ เพื่อนำมาพัฒนาการจัดการเรียนการสอน และการพัฒนานักเรียนของตนเอง โดยการฝึกฝนนิสัยรักการอ่าน เข้าร่วมอบรมในสาขาวิชาต่างๆ ทุกครั้งที่มีโอกาส การไปเป็นวิทยากรตามที่ต่างๆ เพื่อบรรยายเรื่องของการวิจัยในชั้นเรียน ทำให้ครูต้องศึกษาความรู้เกี่ยวกับวิจัยในชั้นเรียนเป็นอย่างดี และได้พบปะพูดคุย แลกเปลี่ยน เรียนรู้กับเพื่อนครู นักวิชาการ และผู้เชี่ยวชาญทางด้านการเรียนการสอน

2. ครูมีความเข้าใจนักเรียนมากยิ่งขึ้นทั้งในด้านปัญหาและพฤติกรรมของนักเรียน อันส่งผลให้ครูมีความเป็นกัลยาณมิตรกับนักเรียนมากยิ่งขึ้น โดยครูจะมองเห็นความแตกต่างระหว่างบุคคลจากการวิเคราะห์นักเรียน

3. ครูมีการเปลี่ยนแปลงกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล ปฏิบัติงานและเขียนรายงานการพัฒนา คุณภาพของนักเรียนอย่างเป็นระบบ

จากลักษณะของพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปของครุณักวิจัย ทำให้การจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันของครุณักวิจัยเปลี่ยนแปลงไปด้วย

3. เปรียบเทียบสภาพการจัดการเรียนการสอนของครุณักวิจัยและครูที่ไม่ใช่ครุณักวิจัย

การวางแผนการสอนและการเตรียมการสอน

ครุณักวิจัยจะมีการเตรียมการสอนแบบระยะยาวตั้งแต่ในช่วงปิดภาคเรียน เพื่อกำหนดแนวทางการจัดการเรียนการสอนอย่างกว้างๆ โดยการศึกษาวิเคราะห์หลักสูตร วิเคราะห์ห้องถิ่น วิเคราะห์ความถนัด และความสามารถที่มีอยู่ภายในตัวของครูเอง จากนั้นเมื่อเปิดภาคเรียน ครูจะทำการศึกษาวิเคราะห์นักเรียนเป็นรายบุคคล เพื่อศึกษาความชอบ ความถนัด และแนวการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอน ที่นักเรียนต้องการ ซึ่งครูจะนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการวางแผนการสอน และเตรียมสื่อการเรียนการสอน

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

1. รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครุณักวิจัย จะเป็นการจัดการเรียนการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นักเรียนเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ โดยให้นักเรียนเป็นผู้กำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูมีฐานะเป็นผู้วางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เป็นผู้ร่วมเรียนรู้ เป็นผู้ดูแล ไม่ใช่ผู้สอน เพราะกิจกรรมการสอนของครู คือ การสอนให้นักเรียนเกิดความคิดรวบยอด จนสรุปเป็นหลักการ สามารถนำผลการเรียนรู้ที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน

2. ครูมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ภูมิปัญญาท้องถิ่น และผู้ที่มีความรู้ในท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมในการเป็นวิทยากรให้ความรู้แก่นักเรียน ทำให้นักเรียนเกิดการพัฒนาตนเองด้านการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น สามารถปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปได้ดี

การวัดและประเมินผล

ครุณักวิจัยใช้วิธีการวัดและประเมินผลนักเรียนตามสภาพจริง ด้วยวิธีการที่หลากหลาย โดยครูจะคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างนักเรียนแต่ละคน และเน้นการเสริมสร้างศักยภาพของนักเรียน ซึ่งวิธีการวัดและประเมินของครุณักวิจัย ได้แก่ การสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน การทดสอบ การตรวจแบบฝึกหัด และผลงานนักเรียน

4. ปัจจัยที่สนับสนุนและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการทำวิจัยในชั้นเรียน

ในการทำวิจัยในชั้นเรียนของครุณักวิจัยนั้น ครูจะต้องมีความรู้ในกระบวนการวิจัย และยังมีปัจจัยที่สนับสนุนให้ครูทำการวิจัยได้สำเร็จอีกหลายประการ ซึ่งสามารถจำแนกออกได้เป็น 2 ประเภท คือ

1. ปัจจัยภายใน ได้แก่ ความต้องการพัฒนานักเรียนทั้งในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และพฤติกรรมของนักเรียน ความต้องการพัฒนาตนเอง เพื่อความก้าวหน้าทางวิชาชีพของครู การมีทัศนคติที่ดีต่อการวิจัยในชั้นเรียน ความประทับใจในการปฏิบัติงานของครุที่เคยสอนในอดีต การสั่งสมประสบการณ์ จากวิธีการ

เรียนรู้ด้วยตนเอง ความภาคภูมิใจเมื่อได้เห็นความสำเร็จในการพัฒนาศักยภาพของนักเรียน และครูมีพฤติกรรมที่ส่งเสริมต่อการทำวิจัยในชั้นเรียน ได้แก่ 1) ความเป็นผู้ใฝ่รู้ใฝ่เรียน รักการค้นคว้าหาความรู้ ทำให้เป็นผู้ที่มีการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ 2) การมีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน ทำให้ครูเกิดความตั้งใจ ทุ่มเท และเสียสละ เพื่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ช่วยพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน 3) มีความรักและเอาใจใส่ให้นักเรียน มุ่งมั่นในการแก้ไขปัญหาของนักเรียน เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองในทุกๆ ด้าน

2. ปัจจัยภายนอก ได้แก่ นโยบายของผู้บริหารที่ส่งเสริมให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียน การได้รับการยกย่องจากผู้บริหาร ทำให้ครูเกิดความมั่นใจในการปฏิบัติงาน มีโอกาสรับการอบรมจากหน่วยงานต่างๆ การได้รับความช่วยเหลือ และ ความร่วมมือในการทำวิจัยในชั้นเรียนจากศึกษานิเทศก์ เพื่อนครู และผู้เชี่ยวชาญ

สำหรับปัจจัยที่ทำให้ครูผู้สอนไม่มีผลงานวิจัยในชั้นเรียน หรือปัจจัยที่ทำให้ครูที่เริ่มทำวิจัยในชั้นเรียนทำวิจัยในชั้นเรียนไม่ประสบผลสำเร็จ คือ ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการทำวิจัยในชั้นเรียน ซึ่งสามารถจำแนกเป็นปัจจัยภายใน และ ปัจจัยภายนอก เช่นเดียวกับปัจจัยที่สนับสนุนการทำวิจัยในชั้นเรียน

1. ปัจจัยภายใน ได้แก่ ครูขาดความรู้ความสามารถในการสร้างนวัตกรรม เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นภายในห้องเรียน และครูไม่มีความสามารถในการบันทึก หรือ การรายงานผลการวิจัย จึงทำให้ครูเกิดความไม่พร้อม และไม่มั่นใจในการทำวิจัยในชั้นเรียน

2. ปัจจัยภายนอก ได้แก่ ภาระงานที่ครูรับผิดชอบมีมาก ทำให้ครูไม่มีเวลาในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ และลงมือทำวิจัยในชั้นเรียน

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยครั้งนี้ มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายดังนี้

ประเด็นที่ 1 ผลของการวิจัยในชั้นเรียนที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของครูทั้งทางด้านการจัดการเรียนการสอน และการพัฒนาคุณภาพทางวิชาการของครู

จากผลการวิจัยพบว่า ครูนักวิจัยมีกระบวนการทำวิจัยในชั้นเรียนอย่างเป็นระบบ โดยเริ่มตั้งแต่การกำหนดปัญหาวิจัย การวิเคราะห์ปัญหา การออกแบบการวิจัย การดำเนินการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การสรุปผลการวิจัย และการเผยแพร่ ผลงานวิจัย อันเป็นประโยชน์ ต่อการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน พัฒนาผู้เรียน พัฒนาผู้ที่เกี่ยวข้อง และพัฒนาตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งลักษณะการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูนักวิจัยเป็นโปรแกรมการวิจัย ที่เริ่มต้นจากการศึกษาวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล เพื่อศึกษาความชอบ ความถนัด ความสามารถ และรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่นักเรียนต้องการ จากนั้นจึงเป็นการวิจัยเพื่อหารูปแบบวิธีสอนที่เหมาะสม คือ การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ ต่อมาจึงเป็นการวิจัยเพื่อปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่มีลักษณะเป็นการวิจัยและพัฒนา และการศึกษาวิจัยรายกรณี เพื่อแก้ไขปรับปรุงพฤติกรรมที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนการสอนของนักเรียนที่มีปัญหา ซึ่งโปรแกรมการวิจัยของครูนักวิจัยสอดคล้องกับ สกาวรัตน์ ชุ่มเชย (2543) ที่ได้ข้อค้นพบว่า รูปแบบ

การวิจัยปฏิบัติการที่มีลักษณะเป็นโปรแกรมการวิจัยที่มีลักษณะครอบคลุมชุดของคำถามที่ครูต้องการหาคำตอบอย่างเป็นขั้นตอน และสามารถกระตุ้นให้ครูสร้างความรู้ และการเรียนรู้ผ่านการวิจัย และพัฒนางานอย่างต่อเนื่องตามระยะเวลาการวิจัย โดยการเริ่มต้นที่การศึกษาเด็ก วิเคราะห์เด็กเป็นรายบุคคลซึ่งเป็นความรู้พื้นฐานที่สำคัญในการออกแบบแผนการสอน เพื่อพัฒนานักเรียนทุกคน และยังเป็นข้อมูลพื้นฐานที่ช่วยเหลือ นักเรียนเป็นรายบุคคล และ เป็นข้อมูลที่ระบุสถานะเริ่มต้นของนักเรียนซึ่งจะใช้เป็นฐานในการพัฒนานวัตกรรมทางการสอนของครูต่อไป พัททษ์ ม้าฮอส (2543) ได้ข้อค้นพบว่า ก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูต้องวางแผนการสอนให้สอดคล้องตอบสนองความถนัด ความต้องการ ความสนใจ และศักยภาพของผู้เรียน ดังนั้นยุทธวิธีการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลช่วงก่อนเปิดเรียน จึงมีความสำคัญที่จะช่วยให้ครูมีข้อมูลของนักเรียนและนำไปเป็นข้อมูลสำคัญในการวางแผนการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งประโยชน์ในการพัฒนาผู้เรียนอย่างแท้จริงตามแนวทางการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งผลให้การสอนมีประสิทธิภาพ

ในการศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนของครูนักวิจัยและครูที่ไม่ใช่ครูนักวิจัย พบว่าครูนักวิจัย มีการวางแผนการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ โดยเริ่มจากการศึกษาวิเคราะห์หลักสูตร เพื่อศึกษาหาแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อการพัฒนาให้นักเรียน ให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตร วิเคราะห์ท้องถิ่น เพื่อให้บูรณาการเนื้อหาทางวิชาการให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน อันจะส่งผลให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดีและเห็นคุณค่าของทรัพยากรภายในท้องถิ่นของตน และนักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น สามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ และสิ่งแวดล้อมต่างๆ ได้ จากนั้นครูจึงทำการศึกษาวิเคราะห์ความสามารถและคุณภาพของตนเอง เพื่อสำรวจศักยภาพที่ครูมีอยู่ และศักยภาพที่ต้องการพัฒนา เพื่อให้ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้กับนักเรียนได้อย่างเต็มที่ และมีประสิทธิภาพ และ ศึกษาวิเคราะห์นักเรียนเป็นรายบุคคล เพื่อศึกษาความสามารถ ความชอบ ความถนัด และศักยภาพที่มีอยู่ภายในตัวของนักเรียนแต่ละคน โดยครูนักวิจัยจะนำข้อมูลเหล่านี้มาใช้ในการเขียนแผนการสอน โดยวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้เหมาะสมกับความต้องการของนักเรียน ซึ่งในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูนักวิจัย จะเน้นการจัดการเรียนการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยให้นักเรียน เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ การทำโครงการ การเรียนการสอนแบบบูรณาการ เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ และสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองได้ ในด้านของการวัดและประเมินผล ครูนักวิจัยจะใช้วิธีการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง โดยใช้วิธีการที่หลากหลาย จากนั้นจึงใช้กระบวนการวิจัยในชั้นเรียนเป็นเครื่องมือในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอน เพื่อหาวิธีการหรือนวัตกรรมของการเรียนการสอนที่ช่วยให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ ก่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับ สุวัฒนา สุวรรณเขตนิคม (2538) ได้เสนอโปรแกรมสำหรับการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน มีลักษณะเป็นการวิจัยและพัฒนาที่มีการวิจัยและการพัฒนาต่อเนื่องกัน อย่างน้อย 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 เป็นการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาสาเหตุ และทางเลือกในการจัดการเรียน และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน วิธีการศึกษาในระยะแรกควรเป็นเอกสารต่างๆ รวมถึงการสำรวจข้อมูลหัตถ์ภูมิในท้องเรียน และโรงเรียน นอกจากนี้อาจใช้วิธีการวิจัยรายการณี ระยะที่ 2 เป็นการวิจัยเพื่อสร้างและทดลองนวัตกรรมของการเรียนการสอน ในระยะที่ 3 เป็นการทดลองใช้วิธีการหรือนวัตกรรมสอนนักเรียน

นอกจากนี้ลักษณะการจัดการเรียนการสอนของครุศึกษายังเป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 24 และ มาตรา 30 ที่ได้ให้ความสำคัญกับการนำวิจัยไปใช้ในการจัดการเรียน การสอนโดยกำหนดให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการ คือ ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัด บรรยายภาค และ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนการสอน และสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อยู่ มีความรอบรู้ และใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อม กันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การปฏิรูประบบการศึกษา มุ่งเน้นให้เกิดการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน

เมื่อกระบวนการเรียนรู้เปลี่ยนแปลงไป บทบาทของครูจึงเปลี่ยนไปด้วย เพราะครูเป็นปัจจัยสำคัญใน กระบวนการพัฒนาการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน โดยกระบวนการทำวิจัยในชั้นเรียนช่วยให้ครุศึกษาค้นคว้า พัฒนา กระบวนการศึกษาหาเหตุผล ถึงที่มาของปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นในการจัดการเรียนการสอน ทำให้ครูเป็นคนที่ ช่างสังเกต ช่างอ่าน ช่างเขียน และ ช่างคิดวิเคราะห์ ซึ่งสอดคล้องกับ อุทุมพร จามรมาณ (2537) ที่กล่าวว่า การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเป็นการแสวงหาคำตอบโดยครูอยู่ในสถานการณ์ของการศึกษา เพื่อปรับปรุงแนว ความคิดเชิงเหตุผล และ ความถูกต้องของ (ก) สภาพการณ์ที่เกี่ยวข้อง (ข) ความเข้าใจของครูในสิ่งที่ประพจน์ ปฏิบัติ และ (ค) บทบาทที่ตนเกี่ยวข้อง นอกจากนี้กระบวนการทำวิจัยในชั้นเรียนยังช่วยให้ครูมีความเข้าใจนัก เรียน เข้าใจพฤติกรรมของนักเรียน ทำให้ครูมีความสนิทสนมกับนักเรียนมากขึ้น สามารถให้คำแนะนำ ส่ง เสริมให้นักเรียนสามารถแสดงศักยภาพของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตรงตามความต้องการและความ ถนัดของนักเรียน อันเป็นคุณลักษณะของครุศึกษาค้นคว้า ซึ่งสอดคล้องกับ รวีวรรณ ชินะตระกูล และ เตียนจิตต์ จิตอารีย์ (2538) ที่บ่งชี้ว่า ครุศึกษาค้นคว้าผู้จัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพจะต้องมีลักษณะดังนี้ (1) มีความใฝ่รู้ และฝึกปฏิบัติหาวิธีการที่จะพัฒนาหลักสูตรในห้องเรียน หาวิธีการในการพัฒนาการเรียนการสอน (2) มีความ รับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ในการสอนอย่างเต็มที่ (3) มีลักษณะเป็นนักแนะแนวที่คอยให้คำปรึกษา ให้ ความช่วยเหลือและบริการนักเรียนด้านวิชาการ (4) มีความสามารถในการทำการศึกษ และการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อนำผลการวิเคราะห์มาใช้ประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอน (5) เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียน (6) เข้าใจบทบาทของตนเองในการส่งเสริมผู้เรียน และ (7) มีการพัฒนาตนเองด้านวิชาการอย่างสม่ำเสมอ

ในการศึกษาครั้งนี้ได้คัดเลือกครูที่เป็นกรณีศึกษาเพื่อจัดอยู่ในกลุ่มของครูที่ไม่ใช่ครุศึกษาค้นคว้า โดยดู จากการที่ครูยังไม่มีผลงานวิจัยอย่างเป็นรูปธรรม คือ ยังไม่มีผลงานวิชาการในลักษณะของรายงานการวิจัยใน ชั้นเรียน แต่จากการศึกษาภาคสนาม พบว่า ครูที่ไม่ใช่ครุศึกษาค้นคว้าตามเกณฑ์การคัดเลือกกรณีศึกษาข้างต้นได้ มีการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของตนเองด้วยการเก็บข้อมูลจากผลงานและการสังเกตพฤติกรรมของนัก เรียน และการวิเคราะห์ข้อมูล แล้วได้ใช้ผลในการวัดและประเมินผลเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนของตนเอง การกระทำดังกล่าวนับได้ว่าครูได้เข้าสู่การใช้กระบวนการวิจัยในชั้นเรียนในกระบวนการจัดการเรียนการสอน ไปบ้างแล้ว แต่เป็นการทำวิจัยในชั้นเรียนโดยที่ครูผู้ทำวิจัยไม่รู้ตัว ดังจะเห็นได้จากกรณีศึกษาที่ 3 และกรณี ศึกษาที่ 4 มีการจัดการเรียนการสอนโดยโครงการ และใช้สิ่งแวดล้อมเป็นสื่อ ซึ่งเป็นลักษณะที่ครูจัดการ เรียนการสอนด้วยการให้ความสำคัญกับความต้องการของผู้เรียน ใช้กระบวนการวิจัยในการสังเกตพฤติกรรม ของผู้เรียนเพื่อวางแผนการจัดการเรียนการสอน อันแสดงให้เห็นว่าครูได้ทำวิจัยในชั้นเรียนแล้ว สำหรับกรณี

ศึกษาที่ 4 นั้นได้มีการทำวิจัยในชั้นเรียนแล้วเช่นกัน โดยครูมีการเขียนแผนการสอนเอง พัฒนาหลักสูตร เพื่อจัดทำเนื้อหาสาระที่ใช้ในการสอนชั้นมาเอง และทำบันทึกหลังสอนทุกครั้งเมื่อจบการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนในแต่ละแผนการสอน ซึ่งการที่ครูจะดำเนินกิจกรรมเหล่านี้ได้ ครูจะต้องใช้กระบวนการวิจัยในการ สังเกตพฤติกรรมของนักเรียน วิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นในขณะดำเนินการเรียนการสอนภายในห้องเรียนของ ตนเอง แล้วจึงสะท้อนความคิดหลังการสอนพร้อมทั้งระบุแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นภายในห้องเรียน ของตนเองในวันถัดมา

ดังนั้น ข้อค้นพบจากกรณีศึกษาที่ 3 และกรณีศึกษาที่ 4 แสดงให้เห็นว่าสภาพการปฏิบัติงานจริง ของครูที่ไม่มีผลงานวิจัยในชั้นเรียน หรือครูที่ไม่ใช่ครูนักวิจัยนั้นได้มีการใช้กระบวนการวิจัยในชั้นเรียนเป็น ส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนการสอนแล้ว โดยที่ครูจะให้ความสำคัญกับความ ต้องการ ความพร้อม ความ ถนัด และความสนใจของผู้เรียนเป็นอันดับแรก เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการวางแผนการจัดการเรียน การสอน ซึ่งการทำเช่นนี้แสดงให้เห็นถึงกระบวนการคิดของครูที่ได้ก้าวเข้าสู่ระบบของการทำวิจัยในชั้นเรียนไป แล้ว สอดคล้องกับนวลักษณ์ วิรัชชัย และสุวิมล ว่องวานิช (2544) ที่กล่าวว่า ครูส่วนใหญ่ต้องการเห็นผู้ เรียนเกิดการเรียนรู้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ไม่มีครูคนใดไม่อยากจะเห็นผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียน และพัฒนาไปเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ครูหลายคนพร้อมที่จะลองใช้วิธีการใหม่ๆที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการ เรียนรู้สูงสุดเพราะครูส่วนใหญ่พร้อมและมีแรงจูงใจที่จะปฏิรูปตนเอง ดังนั้นการที่จะนิยามว่าใครคือครูนัก วิจัยหรือไม่ใช่ครูนักวิจัย จึงไม่ควรใช้หลักฐานจากผลงานวิชาการเป็นหลักในการคัดเลือก แต่ควรเพิ่มหลัก ฐานจากการปฏิบัติการสอนที่มีการใช้ข้อมูลนักเรียนเพื่อการตัดสินใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาการสอนของ ครู ดังนั้นในช่วงเลือกกรณีศึกษาคูครูนักวิจัยและครูที่ไม่ใช่ครูนักวิจัยจึงควรเพิ่มระยะเวลาที่ในการศึกษาภาค สนามเพื่อลงไปตรวจสอบกระบวนการทำงานและกระบวนการคิดของครูให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

จากผลลัพธ์ของการทำวิจัยในชั้นเรียน ทำให้ครูนักวิจัยเห็นประโยชน์ของการทำวิจัยในชั้นเรียน และ เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ครูนักวิจัยจึงเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทั้งในด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการพัฒนาคุณภาพทางวิชาการของครู ซึ่งผลการวิจัยในภาคสนาม พบว่า พฤติกรรมของครูที่เปลี่ยนแปลงไป ได้แก่ (1) การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการวางแผนการสอน และ เตรียมการสอนอย่างเป็นระบบ โดยมีการพัฒนาแผนการสอนของครูให้สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง และมีความเหมาะสมกับศักยภาพของนัก เรียน (2) ครูมีการพัฒนานวัตกรรม และสื่อการเรียนการสอนอยู่ตลอดเวลา เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนสามารถ แสดงศักยภาพของตนเองออกมาได้อย่างมีประสิทธิภาพ (3) ครูเปลี่ยนบทบาทจากครูผู้สอนมาเป็นผู้อำนวย ความสะดวก (Facilitator) โดยการจัดการเรียนรู้แบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นักเรียนเป็นผู้เรียนรู้ และสร้าง องค์ความรู้ใหม่ด้วยตนเอง โดยมุ่งเน้นให้นักเรียน เกิดการรับรู้ สร้างความรู้ และใช้ความรู้ (4) การเปลี่ยน แปลงพฤติกรรมการวัดและประเมินผล โดยใช้วิธีการวัดและประเมินผลนักเรียนตามสภาพจริง (Authentic assessment) ด้วยวิธีการที่หลากหลาย และมีการวัดและประเมินผลทั้งการประเมินเพื่อปรับปรุงการเรียน การสอน (Formative evaluation) และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ (Summative evaluation) (5) ครูมีการพัฒนาตนเองด้านวิชาการอย่างสม่ำเสมอ เพื่อฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ และการสังเคราะห์ การศึกษา หาความรู้ใหม่ เพื่อนำมาพัฒนาการจัดการเรียนการสอน (6) ครูมีความเข้าใจนักเรียนมากยิ่งขึ้นทั้งในด้าน

ปัญหาและพฤติกรรมของนักเรียนอันส่งผลให้ครูมีความเป็นกัลยาณมิตรกับนักเรียน (7) ครูมีการเปลี่ยนแปลงกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล ปฏิบัติงานและเขียนรายงานการพัฒนา คุณภาพของนักเรียนอย่างเป็นระบบ

ผลการวิจัยสอดคล้องกับ ศักรินทร์ สุวรรณโรจน์ (2542) ที่กล่าวว่า ครูในยุคใหม่ต้องมีวิสัยทัศน์กว้างไกล สามารถพัฒนาการศึกษาให้เกิดผลสำเร็จซึ่งการที่ครูจะเป็นเช่นนั้นได้ ครูจะต้องมีความคิดและวิธีการทำงาน ดังนี้ 1) ครูต้องปรับความคิดว่าในการเรียนการสอนต้องคำนึงถึง (1) เด็กทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ (2) นักเรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ (3) การเรียนรู้ตามสภาพจริง (4) การประเมินผลการเรียนจากสภาพจริง และ (5) การเก็บสะสมหลักฐานที่บ่งชี้พัฒนาการของผู้เรียน 2) ครูต้องปรับวิธีการและกระบวนการทำงาน (1) เริ่มงานสอนจากการศึกษาคัญภาพของเด็ก (2) แสวงหาวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสม (3) จัดทำหรือนำนวัตกรรมมาใช้เพื่อพัฒนาเด็ก (4) ดำเนินการสอนให้ได้ผลในการพัฒนาเด็ก และ (5) รายงานผลการพัฒนา

การวิจัยในชั้นเรียน ช่วยให้ครูเปลี่ยนแปลงกระบวนการคิดวิเคราะห์ปัญหาเชิงระบบ ส่งผลให้ครูค้นพบนวัตกรรมในการแก้ปัญหา และพัฒนาการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังที่ ภาวินี ศรีสุขวัฒนานันท์ (2544) ได้กล่าวถึง รูปแบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมทั้งโรงเรียน ที่ประกอบด้วยนักเรียน ครู ผู้บริหาร คีษานีเทศก์ และพันธมิตรนอกโรงเรียน มีเป้าหมายหลักโดยการใช้หลักการเรียนรู้แบบร่วมมือที่ยึดเป้าหมายการเรียนรู้ของเด็กเป็นสำคัญ โดยแบ่งหน้าที่รับผิดชอบตามภาระงานในระดับที่แตกต่างกัน ซึ่งระดับที่ 1 เป็นระดับที่ครูรับผิดชอบกิจกรรมพัฒนาและส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน เป็นกระบวนการนำนวัตกรรมเข้าไปใช้ในระบบการเรียนการสอน เน้นการสอนแบบบูรณาการที่มุ่งเน้นให้เด็กเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายในชีวิต นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่า การทำวิจัยในชั้นเรียน ทำให้เกิดการพัฒนารองเรียนทั้งระบบ โดยในการทำวิจัยในชั้นเรียน ครูต้องมีปฏิสัมพันธ์ เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนครู เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการพัฒนานักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ สุวิมล ว่องวาณิช (2544) ที่กล่าวถึงความสำคัญและจำเป็นของการทำวิจัยว่าเป็นการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้นอกเหนือจากการเปลี่ยนแปลงหรือสะท้อนผลการทำงาน เป็นการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของผู้ปฏิบัติในการทำวิจัย ทำให้กระบวนการวิจัยมีความเป็นประชาธิปไตยทำให้เกิดการยอมรับในความรู้อของผู้ปฏิบัติ การทำวิจัยในชั้นเรียน นอกจากจะเป็นการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนแล้ว เมื่อครูทำวิจัยในชั้นเรียน ทำให้ครูมีนวัตกรรมสื่อและวิธีการสอนที่มีคุณภาพ ทำให้เกิดมาตรฐานวิชาชีพของครูของคุรุสภา จำนวน 11 ข้อ คือ (1) ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่เสมอ (2) ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ โดยคำนึงถึงผลที่เกิดกับผู้เรียน (3) มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ (4) พัฒนาแผนการสอนให้ปฏิบัติได้จริง (5) พัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ (6) จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ถาวร (7) รายงานผลการพัฒนาคุณภาพนักเรียนอย่างเป็นระบบ (8) พัฒนาคณะเป็นแบบอย่างที่ดี (9) ร่วมมือกับผู้อื่นในโรงเรียนอย่างสร้างสรรค์ (10) ร่วมมือกับชุมชนอย่างสร้างสรรค์ และ (11) แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนาการเรียนการสอน ดังนั้นการทำวิจัยในชั้นเรียน จึงก่อให้เกิดผลสำเร็จทั้งทางด้านจัดการเรียนการสอนของครู และการพัฒนาวิชาชีพของครูให้เป็นที่ยอมรับ

ประเด็นที่ 2 ปัจจัยที่สนับสนุนและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการทำวิจัยในชั้นเรียน

การทำวิจัยในชั้นเรียน จะเป็นการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอน เพราะการวิจัยในชั้นเรียนมีจุดประสงค์สำคัญเพื่อปรับปรุงสภาพการปฏิบัติงานของผู้วิจัย ดังนั้นครูผู้สอนจึงควรได้รับการส่งเสริมให้มีความรู้ความสามารถในการทำวิจัยในชั้นเรียน ซึ่งจะทำให้ครูได้เรียนรู้ และ พัฒนาตนเอง สามารถแก้ปัญหาที่มีผลต่อการพัฒนาการเรียนการสอนได้อย่างเป็นระบบ ซึ่งจากการศึกษาค้นคว้า พบว่า ครูนักวิจัยเริ่มต้นทำวิจัยในชั้นเรียน โดยมีสาเหตุมาจากความต้องการหาวิธีที่จะทำให้นักเรียนสนใจเรียน และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น และเพื่อแก้ปัญหาและช่วยเหลือนักเรียนในเรื่องที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน อันเป็นการแสดงให้เห็นว่า ครูนักวิจัยมีแรงจูงใจจากภายใน ที่เป็นปัจจัยสนับสนุนการทำวิจัยในชั้นเรียน ซึ่งเกิดจากความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน ความทุ่มเท และเอาใจใส่ให้นักเรียน ซึ่ง วันทนา ภูช่วย (2534) พบว่า ครูทำการวิจัย เพราะความต้องการหาวิธีการสอนใหม่ๆ เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนกระตือรือร้นที่จะเรียน ซึ่งแรงจูงใจภายในเป็นแรงจูงใจที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ดังนั้น สถาบันการผลิตครูจะต้องให้ความสำคัญตั้งแต่กระบวนการสรรหานักศึกษาคู ต้องคัดเลือกผู้ที่มีความรัก และเมตตาต่อนักเรียนเป็นพื้นฐาน และภายในกระบวนการผลิตครู จะต้องหาแนวทางการพัฒนาครูให้มีความศรัทธาในวิชาชีพครู จึงจะทำให้ครูเกิดความรู้สึกรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของนักเรียน เพราะเมื่อคนเกิดความศรัทธาแล้ว หากต้องพบกับปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานก็จะไม่ย่อท้อ แต่จะมองปัญหาเป็นโอกาสในการพัฒนางานและมุ่งหาหนทางแก้ไขปัญหา จึงทำให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ และส่งผลให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้

นอกจากนี้ ครูนักวิจัย ยังได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารโรงเรียนที่มีกฎวาระระบบของการปฏิบัติงานครูไว้เป็นอย่างดี โดยส่งเสริมให้ครูทำแผนการสอน ที่มีบันทึกหลังสอน เพื่อบันทึกเกี่ยวกับผลที่ได้จากการนำแผนการสอนไปใช้ ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในขณะจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ทำให้ครูได้ฝึกการคิดวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นภายในห้องเรียน และฝึกทักษะการจดบันทึก ดังนั้นในการส่งเสริมให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียน ควรเริ่มจากการส่งเสริมให้ครูทำแผนการสอนก่อน เพราะการทำแผนการสอน เป็นงานในหน้าที่ของครูทุกคน หากครูได้เริ่มทำวิจัยในชั้นเรียนด้วยการทำบันทึกหลังสอน จะทำให้ครูรู้สึกว่าการทำวิจัยในชั้นเรียนเป็นเรื่องไม่ยาก และสามารถทำควบคู่ไปกับการจัดการเรียนการสอนตามปกติของครู โดยไม่เป็นการเพิ่มภาระงานให้แก่ครู

ผลการวิจัยสอดคล้องกับการศึกษาสภาพการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนที่ผ่านมาในเรื่องการไม่เวลา และภาระงานที่รับผิดชอบมาก ทำให้ครูไม่สามารถเริ่มต้นการทำวิจัยในชั้นเรียนได้ เช่น พีรวัฒน์ วงษ์พรม (2533) ได้ข้อค้นพบว่าปัญหาและอุปสรรคในการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูที่เป็นปัญหามาก คือ เวลา และ ยาวภา เจริญบุญ (2538) พบว่าภาระงานเป็นปัจจัยที่สัมพันธ์กับการทำวิจัยในชั้นเรียน ในการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ครูผู้สอนที่ยังไม่ได้ทำวิจัยในชั้นเรียน ประสบปัญหาในเรื่องของเวลา และภาระงานที่มาก จึงทำให้ครูไม่มีโอกาสเริ่มต้นทำวิจัยในชั้นเรียน ประกอบกับครูขาดความรู้ความสามารถในทักษะกระบวนการวิจัย การสร้างนวัตกรรม และทักษะการเขียน ดังนั้นในการฝึกอบรมครู หน่วยงานหรือผู้ที่เกี่ยวข้องควรมีการวางแผนหลักสูตรของการฝึกอบรม เพื่อให้ความรู้แก่ครูทั้งในด้านของกระบวนการทำวิจัยในชั้นเรียน การสร้างนวัตกรรม การจัดการเรียนการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และการฝึกทักษะการเขียน ควบคู่กันไป ข้อค้นพบอีก

ประการหนึ่งจากการวิจัยในครั้งนี้ คือ ครูนักวิจัย เป็นผู้ที่ประสบปัญหาในเรื่องของการไม่มีเวลาในการทำวิจัยในชั้นเรียน เนื่องจากมีภาระงานมาก เช่นกัน ทั้งนี้เป็นเพราะ จากการศึกษาที่ประชาคมวิชาชีพครู มีการยกย่องเชิดชูเกียรติแก่ครูผู้มีความสามารถในการปฏิบัติงานด้านการจัดการเรียนการสอน จนเกิดเป็นครูต้นแบบที่ใช้กระบวนการวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนการสอน ส่วนผลกระทบให้เกิดการดึงครูที่ปฏิบัติงานได้ออกจากการปฏิบัติการสอนในระบบการเรียน ด้วยการไปเป็นวิทยากรบรรยายให้ความรู้แก่ครูทั่วประเทศ ดังนั้น ผู้บริหารจึงควรมีการแก้ไขปัญหาด้วยการส่งเสริมให้เกิดการวิจัยและพัฒนาทั้งระบบโรงเรียน โดยการให้ครูนักวิจัยเป็นแกนนำในการถ่ายทอดความรู้ ด้านทักษะกระบวนการวิจัยให้แก่เพื่อนครูทุกคน และสนับสนุนให้เกิดการวิจัยแบบร่วมมือ เพื่อให้เกิดการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนแบบยั่งยืน นอกจากนี้หน่วยงาน และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการฝึกอบรมควรเปลี่ยนระบบการฝึกอบรมให้เป็นการฝึกอบรมครูอีกแบบหนึ่ง โดยการให้ครูที่ต้องการทำวิจัยเข้ามาฝึกอบรมเกี่ยวกับการวิจัยภายในโรงเรียนที่มีครูนักวิจัยอยู่ อันเป็นลักษณะของการฝึกอบรมครูเพื่อก้าวเข้าสู่ความเป็นมืออาชีพ(Professional development)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การทำวิจัยในชั้นเรียนของครู ควรเริ่มจากการศึกษาวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคลเพื่อให้ครูเกิดความเข้าใจในสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นของผู้เรียนและมองเห็นศักยภาพที่อยู่ภายในตัวผู้เรียน ครูจึงสามารถจัดการเรียนการสอนที่ตรงตามความถนัด และความต้องการของผู้เรียน ส่งผลให้การสอนมีประสิทธิภาพ
2. โรงเรียนควรมีการส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการสอนที่มีบันทึกหลังสอน เพื่อฝึกให้ครูได้วิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นภายในห้องเรียน และฝึกทักษะการเขียนบันทึก
3. ผู้บริหารโรงเรียนควรสนับสนุนให้ครูได้ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับวิจัยในชั้นเรียนเพิ่มเติม โดยการให้เข้ารับการอบรม และสร้างครูผู้นำทางการวิจัย เพื่อเผยแพร่ความรู้ด้านการวิจัยในชั้นเรียน ให้แก่เพื่อนครูทั้งโรงเรียน ก่อให้เกิดเป็นการวิจัยและพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบ นอกจากนี้ยังควรมีมาตรการในการส่งเสริมให้ครูนักวิจัยปฏิบัติงานสอนอยู่ภายในโรงเรียนมากกว่าการไปเป็นวิทยากรให้สังคมครูนอกโรงเรียน โดยการส่งเสริมให้เกิดการฝึกอบรมและปฏิบัติการวิจัยภายในโรงเรียน และเปิดโอกาสให้ครูภายนอกโรงเรียนได้เข้ามาอบรมหรือศึกษาดูงาน
4. หน่วยงานหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาครูด้านการวิจัยในชั้นเรียน ให้ครูสามารถใช้กระบวนการวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอน และวิธีการสร้างนวัตกรรมเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอน อันจะส่งผลให้ครูสามารถจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนได้อย่างเต็มศักยภาพ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เป็นการศึกษาผลของการทำวิจัยในชั้นเรียนที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของครูระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติเท่านั้น ดังนั้นจึงควรมีการศึกษาเกี่ยวกับครูในสังกัดอื่นๆ หรือระดับชั้นอื่น เช่น สังกัดการศึกษาเอกชน สังกัดอาชีวศึกษา และระดับ

มัธยมศึกษา เพื่อศึกษาประโยชน์ของการทำวิจัยในชั้นเรียน ที่ช่วยให้ครูเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม อันจะนำไปสู่การจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ และการพัฒนาวิชาชีพครู

2. ควรมีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการเขียนรายงานกับความสามารถในการทำวิจัยในชั้นเรียนของครู

3. ควรมีการศึกษาและนำเสนอรูปแบบ เทคนิค และวิธีการที่เหมาะสมในการส่งเสริมและพัฒนาครูในด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อเป็นแนวทางแก่ศึกษานิเทศก์ และผู้บริหารโรงเรียนในการส่งเสริมให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียนต่อไป

4. ควรมีการเพิ่มระยะเวลาในการศึกษาภาคสนามอีก 1 เดือน หรือ 1 ภาคการศึกษา เพื่อยืนยันผลของการทำวิจัยในชั้นเรียนที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของครู